

NIEMANDS JONGEN

KATHERINE MARSH

Vertaald door Jasper Mutsaers

UITGEVERIJ LUITINGH-SIJTHOFF

Uitgeverij Luitingh-Sijthoff vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

© 2018 Katherine Marsh

Nederlandse vertaling © 2018 Jasper Mutsaers
en uitgeverij Luitingh-Sijthoff bv, Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Oorspronkelijke titel *Nowhere Boy*

Oorspronkelijk uitgegeven bij Roaring Brook Press, New York

Omslagontwerp Baqup

Omslagbeeld Lizzy Stewart

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 210 2697 8

NUR 283

www.lsamsterdam.nl

www.boekenwereld.com

Voor Sasha, Natalia en de kinderen van de wereld.

À Sacha, Natalia et aux enfants du monde.

الي ساشا و ناتاليا و أطفال العالم.

Ze hadden bewust gewacht op een bewolkte, maanloze juli nacht. Het was dan volgens de smokkelaars minder waarschijnlijk dat ze door de Griekse kustwacht gezien zouden worden.

Maar nu was hun onzichtbaarheid een probleem. De opblaasbare rubberboot stak nauwelijks tien centimeter uit boven het water van de Egeïsche Zee, een paar centimeter lager dan toen ze vertrokken. Er was geen land in zicht. De kapitein probeerde de motor opnieuw te starten terwijl de silhouetten van achttien mannen, drie vrouwen en vier kinderen beschutting zochten bij elkaar. Sommigen droegen een slecht zittend zwemvest; slechts een enkeling kon zwemmen.

‘Als de motor niet start, verdrinken we,’ zei een van de vrouwen, en in haar zwakke stem klonk paniek door.

Niemand was het met haar oneens.

Ahmed Nasser sloeg zijn armen om zijn zwemvest. Het was te klein voor een jongen van veertien, helemaal omdat hij bijna net zo lang was als zijn vader. Hij herinnerde zich de verhalen die hij in Turkije had gehoord over smokkelaars die ondeugdelijke zwemvesten verkochten die je lieten zinken in plaats van drijven.

Er werd een hand op zijn schouder gelegd. ‘Ahmed, mijn zielenkind, je hoeft niet bang te zijn.’

Ahmed draaide zich om naar zijn vader, die met zijn grote lijf tegen de zijkant van de boot zat. Er hing een zwarte binnenband aan zijn schouder en hij glimlachte vredig, alsof hij wist dat hun niets zou overkomen. Maar de geur van lichamen, ongewassen en zwetend, de angstige blikken, en het misselijkmakende geschommel van de ruwe zee vertelden Ahmed iets heel anders.

‘Die mevrouw heeft gelijk,’ fluisterde Ahmed. ‘De boot loopt leeg. Als de motor niet start...’

‘Sst,’ zei zijn vader.

Hij klonk dwingend en vriendelijk tegelijk, alsof hij een kind geruststelde. Maar Ahmed was oud genoeg om de machteloosheid erachter te horen. Hij dacht aan zijn moeder, aan zijn zussen, zijn opa; was hun dood erger dan die van hem zou zijn? Zijn vader had hem verzekerd dat die van hen pijnloos was geweest. Hun dood was in ieder geval sneller gekomen. Er was geen tijd geweest voor huichelachtige woorden van troost.

Het was nog geen tien kilometer van de kust van Turkije naar het Griekse eiland Lesbos. Ahmed keek of hij ergens op het land een lichtje zag, of zelfs maar het teken van een andere boot, maar hij zag niets. Waar was Europa? Waar was de rest van de wereld? Er was zelfs geen ster die ergens een beter bestaan beloofde. De hemel was net zo donker als het water eronder. Hij kon nauwelijks de wijzerplaat zien van het roestvrijstalen horloge dat zijn vader tot eerder op die avond gedragen had, tot hij het om Ahmeds pols vastmaakte. Het was het horloge van zijn overgrootvader, een Omega Seamaster, en die naam was nu best ironisch.

‘*Baba*, je weet dat ik niet kan zwemmen,’ fluisterde Ahmed.

‘Dat hoef je ook niet,’ antwoordde zijn vader.

Maar Ahmeds sneakers waren al drijfnat. Hij voelde het water heen en weer klotsen over de bodem van de boot. Er werden tassen in zee gegooid, in een poging de boot minder zwaar te maken. Ahmed keek toe hoe ze bleven drijven om vervolgens weg te dobberen of te zinken. Een paar mensen probeerden met plastic flessen te hozen, maar dat leek weinig uit te halen. De vrouw die voor hem zat begon te huilen. Ahmed zag nu pas dat ze een baby in een draagzak bij zich droeg.

‘Niet huilen,’ zei Ahmeds vader tegen haar. ‘De boot heeft al genoeg water gemaakt.’

Dit leek de vrouw alleen maar harder te laten huilen.

‘*Allahu Akbar*,’ baden een paar mensen.

‘Baba...’

‘Die mevrouw heeft gelijk,’ onderbrak zijn vader hem. ‘De boot moet in beweging blijven. Maar je zult niet zinken. En de anderen ook niet.’

Ahmed zag hem naar de vrouw en haar baby kijken... en vervolgens naar de rest van de wanhopige, bange vreemdelingen in de veel te volle boot. Hij haalde de binnenband van zijn schouder en trok hem over Ahmeds hoofd en bovenlijf. Daarna boog hij zich naar hem toe en fluisterde in zijn oor: ‘Vergeef me, mijn zielenkind. Ik moet heel even weg.’

‘Weg? Waarheen?’

Maar zijn vader had zich al omgedraaid.

‘Baba!’

Ahmed probeerde hem te grijpen, maar beseftte dat hij door de binnenband zijn armen niet kon bewegen. Tegen de tijd dat hij ze had los gewurmd, had zijn vader al één been over de rand van de boot geslagen.

Ahmed dook op hem af, maar het was te laat. Zijn vader

liet zich als een paling in het donkere water glijden. Even later verscheen hij weer, watertrappend.

‘Wat doe jij nou?’ riep Ahmed hem na.

‘We moeten de boot trekken.’ Zijn vader liet zijn blik over de passagiers glijden. ‘Is er nog iemand die kan zwemmen?’

Ze kwamen overal vandaan – uit Syrië, Irak, Afghanistan – maar Ahmed realiseerde zich door de hulpeloze manier waarop ze elkaar aankeken dat ze één ding gemeenschappelijk hadden: ze konden geen van allen zwemmen.

Toen hoorde hij achter zich iemand met een Iraans accent zeggen: ‘Ik.’

Ahmed draaide zich om. Een tengere, pezige man trok eerst zijn jas uit, en vervolgens zijn overhemd. Hij overhandigde ze aan de vrouw naast hem, die ze keurig opvouwde, alsof ze zo duidelijk wilde maken dat ze hem terugverwachtte. Er zat een klein meisje tussen hen in, dat bijna helemaal werd opgeslokt door haar zwemvest.

‘Ik ook,’ zei de kapitein. Hij maakte een beschaamde indruk vanwege de motor, maar Ahmed vond dat het niet zijn schuld was. Hij was niet eens een echte kapitein, maar een student uit Homs die een ingenieursopleiding volgde en die door de smokkelaars uit de vluchtelingen geselecteerd was om de boot te besturen. Deze ondankbare taak had hem een langwerpige, oranje reddingsboei opgeleverd. Die gooide hij in zee en hij dook erachteraan.

Ahmed probeerde zijn vader de binnenband terug te geven, maar hij weigerde het ding aan te nemen door te beweren dat het hem zou afremmen. De mannen zwommen naar de voorkant van de boot en knoopten, beschenen door de zaklamp van een passagier, het touw van de boot aan de boei vast en beraadslaagden, maar zo zacht dat Ahmed het

niet kon horen. Daarna pakten ze allebei met een hand het touw en traptten met hun voeten en peddelden met hun vrije arm. Ahmeds vader zwom voorop, de twee mannen zwommen achter hem.

De boot ging met een schok vooruit alsof een reusachtige hand hem een zetje had gegeven.

De passagiers juichten en riepen: 'God zij geloofd!' Degegenen die in het midden zaten schepten water van de bodem en gaven het door aan degenen die aan de rand zaten om overboord te gooien. Tussen het leeggooien van de waterflessen door zakte Ahmeds angst weg en maakte plaats voor het trotse gevoel dat zijn eigen vader de zwemmers voorging. Het herinnerde hem aan lang vervlogen weekends nog vóór de oorlog, toen zijn familie buiten Aleppo met vrienden barbecueede en picknickte. Laat op de avond ging zijn vader voor in de *dabke*. Hij liet de dansers wervelend op de maat van de muziek van trom en tamboerijn met hun voeten stampen. Ahmed keek dan naar de sterrenhemel en liet zich woest meeslepen in de wetenschap dat Baba de leiding had.

Maar een halfuur later kwam hij met een schok terug in het heden toen de wind aanwakkerde. Hoge golven lieten de rubberboot deinen. Zo nu en dan stroomden ze over de doorhangende randen, en Ahmed kon het water op de bodem horen klotsen. Hij keek ongerust in de lichtstraal die zijn vader en de andere zwemmers bescheen. Ze verdwenen onder de schuimkoppen die hen vertraagden, maar zwommen dapper verder.

Het begon hard te regenen, een zomerse bui. Binnen een paar minuten was Ahmed doorweekt. Hij maakte zichzelf wijs dat zo'n zware regenbui nooit lang duurde, maar de zee werd er alleen maar wilder door. De zwemmers trokken de

rubberboot dwars door de golven. De boot ging op en neer, van voor naar achter en van links naar rechts, waardoor het touw naar de zwemmers strakgespannen stond, maar hij bleef wel drijven.

Toen kwam de golf van opzij.

Ahmed zag hem niet, maar hij voelde hem. De rubberboot helde over en leek in die stand te blijven hangen, alsof de golf probeerde in te schatten hoeveel de inhoud waard was. Ahmed nam een grote hap adem in de verwachting om te slaan. Maar de golf liet de boot terugzakken en sloeg in plaats daarvan over de zwemmers, die helemaal verdwenen. Daarna trok hij de boei los van de boot, en liet hem in het donker verdwijnen.

Er viel een korte, van schrik vervulde stilte; daarna begon iedereen te roepen en met de zaklamp van zijn telefoon over het water te schijnen.

‘Waar zijn ze?’ ‘Ziet iemand ze?’

De kapitein kwam proestend boven. Gevolgd door een naar adem snakkende Irakees, zijn hand nog altijd om het touw geslagen.

Maar waar was zijn vader?

Hij dacht in de verte, door de gestaag vallende regen, zijn vaders hoofd boven water te zien komen.

‘Baba!’ riep hij.

Maar er kwam geen antwoord, en toen hij nog een keer keek, zag hij slechts de eindeloze schuimkoppen.

2

Max Howard verslikte zich bijna in zijn wafel.

‘Wát?’

Hij wist dat hij achterdochtig had moeten worden toen zijn ouders vroegen of hij een tweede wafel wilde. Ze waren zojuist vertrokken van de Grand Place, het enorme plein in het centrum van Brussel waar toeristen zich vergaapten aan de sierlijke, met goud beklede gebouwen. Het was hun derde dag in België, en zijn moeder had er een familiefoto willen maken. Max vermoedde dat ze die op Facebook zou zetten met een duffe tekst als *Het begin van ons opwindende jaar in België!*

Het was Max’ eerste bezoek aan Europa, en zoals het meeste wat hij tot dan toe had gezien, leek de Grand Place niet echt. In de smalle, met kasseien geplaveide straatjes eromheen waren winkeltjes die chocolade verkochten, wafelkraampjes en souvenirwinkels met stenen bierkroezen en sleutelhangers van Manneken Pis, het standbeeld van het kleine plassende jongetje, Brussels mascotte, in het assortiment. Toeristen liepen langs hun tafeltje op het terras van de wafelwinkel en praatten in heel veel verschillende talen, en hoewel het nog ochtend leek, begonnen de obers van de restaurantjes met het verwisselen van de menuborden voor het avondeten. Maar zelfs met zijn wattenhoofd van de jetlag wist Max dat het nieuws dat zijn ouders hem zojuist vertelden, heel erg foute boel was.

‘Ik dacht dat ik naar de Amerikaanse school zou gaan? Net als Claire?’

Hij keek over het ijzeren tafeltje naar zijn oudere zus. Wist zij dit al? Maar ze zwiepte slechts het haar uit haar gezicht en ging verder zitten sms'en met een van haar duizenden vriendinnen thuis. Max wilde de telefoon uit haar handen rukken en *Verraadster!* roepen. In Washington vertelde ze hem altijd wat haar ouders van plan waren; ze gaf hem zelfs tips over hoe hij kon voorkomen dat ze uit hun dak zouden gaan vanwege zijn cijfers. Maar ze was nog kwader geweest dan Max toen hun ouders hadden aangekondigd dat ze een jaar in Brussel gingen wonen zodat hun vader als defensieadviseur kon gaan werken bij de NAVO, een organisatie die Europa beschermde tegen de Russen. En nu maakte ze hem duidelijk dat hij het zelf maar moest uitzoeken.

Zijn moeder boog zich vanaf de stoel naast hem naar hem toe. Ze was klein en tenger, maar ze kreeg het toch voor elkaar om Max het gevoel te geven dat hij in de val zat.

‘Claire zit op de middelbare school. Jij kunt nog op avontuur; zij niet.’

Maar Max liet zich niet misleiden door het woord ‘avontuur’. Hij wist precies wat ze ermee bedoelde: *Claire haalt alleen maar tieners en stevent af op Harvard of Yale. Jij bent met je hakken over de sloot over en we zijn bang dat je nooit het huis uit zult gaan.*

Hij wendde zich tot zijn vader. Hij dronk zo'n piepklein Europees kopje koffie, maar met zijn door de zon gebruinte gezicht, *cargo shorts* en T-shirt van het Corps Mariniers was hij overduidelijk Amerikaans. Max had op de Grand Place niemand anders in een korte broek zien lopen.

‘Pap?’

Max wist dat zijn ouders het zelden met elkaar eens waren. Maar zijn vader glimlachte alleen maar, alsof hij wist wat Max van plan was, en schudde zijn hoofd.

‘Het is een goed plan, Max.’

Max keek zijn ouders walgend aan (en Claire ook als ze de moeite zou nemen op te kijken van haar telefoon).

‘Eh... Jullie weten dat ik geen Frans spreek?’

‘Dat leer je wel,’ zei zijn vader.

‘Mevrouw Krantz zei dat je het zo oppikt,’ voegde zijn moeder eraan toe.

Max kreeg de indruk dat de advocate in haar had zitten wachten tot ze dit sluitende bewijs naar voren kon brengen.

Bijna zei hij: *Ik ben toch geen kip? Een kip pikt dingen op.* Maar dat was een stom grapje en hij was er niet voor in de stemming.

Mevrouw Krantz was de onderwijsdeskundige die zijn ouders in Washington DC hadden ingehuurd, nadat hij het had gepresteerd om onvoldoende te staan voor alle vakken behalve geschiedenis. Ze had tegen zijn ouders gezegd dat het hem ontbrak aan studievaardigheden en concentratie, en dat hij minder impulsief moest zijn. Maar dat kwam waarschijnlijk door het gedoe met de fiets. Toen een of andere lul de fiets van zijn vriend Kevin afpikte, was Max achter hem aan gegaan. Er zou niks aan de hand zijn geweest als die debiel de macht over het stuur niet verloren had en zijn arm brak toen Max hem te pakken kreeg. De ouders van de jongen gaven Max de schuld, en zelfs Kevin was kwaad op hem omdat zijn fiets kapot was.

Maar vergeleken bij dit stelde het gedoe met de fiets niets voor. Daar zat hij dan, in een vreemd buitenland waar de mensen paardenvlees aten (zijn moeder had het hem laten